

Sygn. akt I C 363/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2015 r.

Sąd Rejonowy w Nowym Targu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSR Janina Furczoń
Protokolant:	st. prot. sąd. Joanna Grzeszczak

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2015 r. w Nowym Targu

na rozprawie

sprawy z powództwa Gminy Ł.

przeciwko H. K.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanej H. K. na rzecz strony powodowej Gminy Ł. kwotę 1.658,00 zł (jeden tysiąc sześćset pięćdziesiąt osiem złotych 00/100) z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 10.09.2015 r. do dnia zapłaty;

II. W pozostałym zakresie powództwo oddala;

III. Znosi koszty postępowania pomiędzy stronami.

SSR Janina Furczoń

Sygn. akt I C 363/15

UZASADNIENIE

Strona powodowa Gmina Ł. domagała się zasądzenia od pozwanej H. K. kwoty 6.102,00 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenia zwrotu kosztów postępowania według norm procesowych.

W uzasadnieniu podała, że pozwanej H. K. na podstawie uchwały Rady Gminy Ł. z dnia 30.12.2009 r. była wypłacana dieta w formie ryczałtu miesięcznego w wysokości 123 % minimalnego wynagrodzenia za pracę jako Przewodniczącej Rady Gminy. Dieta ta począwszy od 2010 r. była wypłacana w niewłaściwej wysokości. Zgodnie bowiem z przepisami ustawy z 23.12.1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 2011 r. numer 79 poz. 431) maksymalna wysokość diety dla radnego w Gminie Ł., która liczy poniżej 15.000 mieszkańców, wynosi 50% półtorakrotności kwoty bazowej określonej w ustawie budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe. W związku z tym maksymalna dopuszczalna dieta radnego w 2010 r. wynosiła 1.376,00 zł miesięcznie, natomiast w okresie od 2011-2015 r. – 1.324,85 zł miesięcznie. Tymczasem pozwana jako Przewodnicząca Rady Gminy Ł. otrzymała diety w wyższych kwotach a to od grudnia 2010 r. – grudnia 2011 r. w kwocie po 1.620,00 zł miesięcznie a w okresie od stycznia 2012 r. – grudnia 2012 r. w kwocie po 1.845 zł miesięcznie. W okresie od stycznia 2013 r. – grudnia 2013 r. pozwana otrzymywała kwoty po 1.968,00 zł miesięcznie, zaś w okresie

od stycznia 2014 r. – grudnia 2014 r. kwoty po 2.066,00 zł miesięcznie a w styczniu i lutym 2015 r. w kwocie po 2.153,00 zł. Łączna wysokość nadpłat diet otrzymanych przez pozwaną wynosiła w okresie od grudnia 2010 – lutego 2015 r. kwotę 28.295,50 zł. Kwota ta stanowi świadczenie nienależne i na podstawie art. 410 § 1 i 2 k.c. może być przedmiotem roszczeń w postępowaniu cywilnym.

Strona powodowa niniejszym pozwem dochodziła zapłaty przez pozwaną jedynie kwoty 6.102,00 zł, która stanowiła nienależne świadczenie za okres od czerwca 2014 r. do lutego 2015 r. włącznie, zastrzegając sobie jednocześnie prawo żądania zapłaty dalszych kwot za okres wcześniejszy.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania, podnosząc to, że po pierwsze nie miała świadomości, że gmina zobowiązana do wypłaty diet nalicza je w niewłaściwej wysokości, a po drugie pieniądze, które otrzymała z tego tytułu zużyła na potrzeby bieżące związane z pełnieniem funkcji Przewodniczącej Rady Gminy i reprezentowaniem Gminy na zewnątrz. Nie licząc się z obowiązkiem zwrotu części wypłaconych diet, otrzymane kwoty przeznaczała na bieżąco na zakup obuwia, odzieży, kosmetyków w celu zapewnienia godnej reprezentacji Gminy na zewnątrz.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Niespornym w sprawie jest, że pozwana H. K. od grudnia 2010 r. pełni funkcję Przewodniczącego Rady Gminy Ł. i z tego tytułu otrzymywała i nadal otrzymuje diety przysługujące radnym na podstawie art. 25 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Zgodnie z tym przepisem, w związku z wykonywaniem mandatu, na zasadach ustalonych przez Radę Gminy, radnemu przysługują diety oraz zwrot kosztów podróży służbowych. Wysokość diet przysługujących radnemu nie może przekraczać w ciągu miesiąca łącznie półtorakrotności kwoty bazowej określonej w ustawie budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe na podstawie przepisów ustawy z dnia 23.12.1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (DZ.U. z 2011 r. numer 71 poz. 431 ze zm.).

Wysokość diet określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26.07.2000 r. w sprawie maksymalnej wysokości diet przysługujących radnemu gminy. Jest ona zróżnicowana ze względu na liczbę mieszkańców gminy. Zgodnie z § 3 Rozporządzenia, radnemu przysługują w ciągu miesiąca diety w wysokości do 100% maksymalnej wysokości diety w gminach powyżej 100.000 mieszkańców, 75% maksymalnej wysokości diety w gminach od 15.000-100.000 mieszkańców i 50% maksymalnej wysokości diety w gminach poniżej 15.000 mieszkańców (Dz. U. z 2000.61.710).

W dniu 30.12.2009 r. Rada Gminy Ł. podjęła uchwałę oznaczoną numerem XLVIII-370/09, wskazując w niej, że dla Przewodniczącego Rady Gminy Ł. ustala się dietę w formie ryczałtu miesięcznego w wysokości 123 % minimalnego wynagrodzenia za pracę i udział w komisjach Rady Gminy. W uchwale tej przyjęto również, że kwota ta obejmuje także koszty podróży służbowych na terenie gminy (§ 1 pkt. 1 i 6 uchwały z dnia 30.12.2009 r. k. 31).

Na podstawie tej uchwały, pozwanej były wypłacane diety w kwotach po 2.066,00 zł w okresie od 27 stycznia 2014 r. do 27 października 2014 r. oraz w miesiącu grudniu 2014 r. W miesiącu listopadzie 2014 r. wypłacona została pozwanej tytułem diety kwota 1.446,00 zł. W miesiącu styczniu i lutym 2015 r. wypłacono pozwanej diety w kwotach po 2.153,00 zł a w miesiącach od kwietnia do czerwca po 1.324,00 zł. W miesiącu marcu 2015 r. nie wypłacono pozwanej diety.

(dowód – historia rachunku za okres 01.01.2014 r. – 31.12.2014 r. oraz za okres 01.01.2015 r. – 21.07.2015 r. k. 8 i 9)

Od dnia 20.07.2011 r. w Urzędzie Gminy w Ł. była prowadzona kompleksowa kontrola gospodarki finansowej Gminy Ł. przez Regionalną Izbę Obrachunkową w K.. W ramach tej kontroli dokonano sprawdzenia w zakresie prawidłowości naliczania oraz wypłacania kwoty diety radnym. Badaniem kontrolnym objęto między innymi wypłaty diet za miesiące od stycznia do grudnia 2010 r. i ustalono, że wypłacana Przewodniczącej Rady Gminy w 2010 r. dieta była wyliczona prawidłowo. Nie stwierdzono naruszenia przepisów prawa ujętych w art. 25 ust. 6 ustawy z dnia 08 marca 1990 r.

o samorządzie gminnym oraz w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 26 lipca 2000 r. w sprawie maksymalnej wysokości diet przysługujących radnemu gminy.

(dowód – pismo kierowane do Wójta Gminy informujące o kontroli k. 23 oraz protokół kontroli l. 24-26)

W dniu 03.02.2010 r. Wojewoda (...) wydał rozstrzygnięcie nadzorcze stwierdzając nieważność uchwały numer XL.VIII-370/09 Rady Gminy Ł. z dnia 30.12.2009 r. w sprawie zmiany uchwały Rady Gminy Ł. z dnia 05.12.2006 r. numer II-7/06 w sprawie ustalenia ryczałtu dla Przewodniczącego Rady Gminy i diet dla radnych – w zakresie § 1 ust. 6 przedmiotowej uchwały uznając, że jest on sprzeczny z przepisami obowiązującego prawa.

(dowód – rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody (...) z dnia 03.02.2010 r. k. 27-28)

W piśmie z dnia 12.03.2015 r. pozwana H. K. zwróciła się do Wójta Gminy w Ł. o wstrzymanie wypłaty diety w formie ryczałtu miesięcznego do czasu podjęcia stosownej uchwały zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

(dowód – pismo kierowanego do Wójta Gminy przez pozwaną k. 22)

Pozwana skierowała to pismo do Wójta Gminy, ponieważ w styczniu 2015 r. radca prawny urzędu poinformował ją, że wypłacana jej dieta została niewłaściwie wyliczona, a także i z tej przyczyny, że w miesiącu styczniu i lutym, dieta w formie ryczałtu była przekazana na jej rachunek bankowy w niezmienionej wysokości.

W kwietniu 2015 r. pozwana otrzymała dietę w formie ryczałtu prawidłowo wyliczoną w kwocie 1.324,00 zł. W miesiącu marcu 2015 r. nie otrzymała diety.

Do miesiąca stycznia 2015 r., kiedy to od radcy prawnego urzędu pozwana dowiedziała się, że przysługująca jej dieta jest naliczana w niewłaściwej wysokości, pozwana była przekonana, że wypłacane jej kwoty z tytułu diet są wyliczone zgodnie z obowiązującymi przepisami. Przekonanie to wynikało między innymi stąd, że jako Przewodnicząca Rady Gminy wiedziała o przeprowadzonych kontrolach w zakresie gospodarki finansowej gminy przez Regionalną Izbę Obrachunkową w K.. Miała również wiedzę o wydanym przez Wojewodę (...) rozstrzygnięciu nadzorczym, którym zakwestionowano zapis § 1 ust. 6 uchwały Rady Gminy Ł. z dnia 30.12.2009 r., a zatem zapis dotyczący wliczania w kwotę diety kosztów podróży służbowych na terenie gminy, który po wydaniu rozstrzygnięcia nadzorczego jako sprzeczny z przepisami obowiązującego prawa, został skreślony.

Otrzymywanymi kwotami z tytułu diet pozwana rozporządzała na bieżąco na potrzeby związane z zakupem ubrania, kosmetyków, a także na potrzeby odbywanych podróży służbowych, spotkań z mieszkańcami gminy i organizacjami działającymi na terenie gminy, a także w związku z wykonywaniem telefonów służbowych z jej własnej komórki. Pozwana dla własnych potrzeb dokonała przeliczenia wydatków w stosunku do uzyskanej diety i ustaliła, że nie wystarczyła ona na pokrycie wszystkich wydatków związanych z pełnioną funkcją.

(dowód – zeznania pozwanej k. 41-42)

Zeznaniom pozwanej Sąd dał wiarę ponieważ znajdują potwierdzenie w dowodach z dokumentów dołączonych przez nią do odpowiedzi na pozew, są spójne i nie budzą wątpliwości co do wiarygodności, tak co do przeświadczenia pozwanej o tym, że diety wypłacane jej w formie ryczałtu w związku z pełnieniem funkcji Przewodniczącego Rady Gminy są naliczane prawidłowo, zgodnie z obowiązującymi przepisami i uchwałą podjętą przez Radę Gminy, a także co do zużycia i przeznaczenia pieniędzy, które pozwana otrzymała z tego tytułu.

Mając powyższe na względzie, Sąd zważył co następuje:

Roszczenie strony powodowej jest uzasadnione częściowo i znajduje oparcie w przepisach art. 25.1 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. 2015.15.15) oraz Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 26.07.2000 r. w sprawie maksymalnej wysokości diet przysługujących radnemu gminy Dz. U. 2000.61.710) w związku z art. 410 § 1 i 2 k.c.

Zgodnie z § 2 art. 410 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Jedną z podstaw przyjęcia, że świadczenie jest nienależne zgodnie z powołanym wyżej przepisem, jest sytuacja, w której podstawa świadczenia odpadła. Odpadnięcie podstawy świadczenia oznacza, że świadczenie w chwili jego spełnienia miało podstawę prawną, jednak później podstawa ta odpadła. Sytuacja ta występuje między innymi wtedy, gdy czynność prawna kreująca zobowiązanie była ważna i wywołała powstanie zobowiązania ale jej wadliwość doprowadziła do jej wzruszenia.

Na podstawie zgromadzonych w sprawie dowodów, należy bowiem przyjąć, że wypłata diet na rzecz pozwanej była dokonywana na podstawie art. 25 powołanej wyżej ustawy o samorządzie gminnym i podjętej w oparciu o nią uchwały Rady Gminy z dnia 30.12.2009 r. oznaczonej numerem XLVIII-370/09 w sprawie wysokości diet radnych.

Strona powodowa nie przedstawiła żadnych dokumentów z których wynikało by kiedy i w jakich okolicznościach ustalono, iż uchwała z dnia 30.12.2009 r. w zakresie pkt. 1 niewłaściwie ustalała dietę Przewodniczącego Rady Gminy, jednakże sama pozwana nie kwestionowała tego, że wypłacano jej dietę w wysokości niezgodnej z obowiązującymi przepisami. Nie kwestionowała również wyliczenia tej kwoty po styczniu 2015 r., kiedy to dowiedziała się od radcy prawnego pracującego w urzędzie o tym, że była jej wypłacana zawyżona dieta. W tej sytuacji należy wskazać, że zachodzą podstawy do przyjęcia, iż świadczenie wypłacane pozwanej w zakresie w jakim przekraczało maksymalne kwoty określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 26.07.2000 r. w sprawie maksymalnej wysokości diet przysługujących radnemu gminy, było świadczeniem nienależnym.

Instytucja nienależnego świadczenia stanowi postać bezpodstawnego wzbogacenia.

Jak wskazał to Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24.11.2011 r. – I CSK 66/11 lex numer 1133784 – ogólne przesłanki bezpodstawnego wzbogacenia należy rozumieć specyficznie w przypadku nienależnego świadczenia. Sam fakt spełnienia nienależnego świadczenia uzasadnia roszczenie kondykcyjne. W takim przypadku nie zachodzi potrzeba badania czy i w jakim zakresie spełnione świadczenie wzbogaciło osobę na rzecz której świadczenie zostało spełnione, jak również czy majątek spełniającego świadczenie uległ zmniejszeniu. Uzyskanie nienależnego świadczenia wypełnia bowiem przesłankę powstania wzbogacenia, a spełnienie tego świadczenia, przesłankę zubożenia.

Wobec zarzutów pozwanej, rzeczą Sądu było rozważenie czy po stronie pozwanej wygasł obowiązek zwrotu wartości korzyści jakie uzyskała pobierając dietę w wyższej kwocie niż była jej należna.

Zgodnie z art. 409 k.c. obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa jeżeli ten kto korzyść uzyskał zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony chyba, że wzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Wygąśnięcie obowiązku zwrotu wzbogacenia jest wyłącznie wtedy, gdy nastąpi definitywne i bezproduktywne zużycie lub utrata korzyści.

Przechodząc na grunt rozpoznawanej sprawy, należy przyjąć, iż pozwana udowodniła, że zużyła korzyści uzyskane w związku z wypłatą diety w zawyżonej wysokości na potrzeby związane z pełnieniem funkcji Przewodniczącego Rady Gminy. Jest bowiem rzeczą oczywistą, że pełnienie tej funkcji i reprezentowanie gminy na zewnątrz, wymagało właściwego ubioru, a także ponoszenia kosztów dotarcia przez pozwaną (podróży) na umówione spotkania, zebrania i posiedzenia, a także prowadzenia wielu rozmów telefonicznych, umawiania spotkań oraz dokonywania uzgodnień, również w drodze rozmów telefonicznych i przekazywania informacji do określonych osób, bądź instytucji w związku z podejmowanymi działaniami przez Przewodniczącą Rady Gminy.

W ocenie Sądu, w sprawie nie zachodzą okoliczności uzasadniające przyjęcie „powinności świadomości obowiązku zwrotu” po stronie wzbogaconego. W szczególności nie można przyjąć, że zobowiązany do zwrotu wiedział, że korzyść mu się nie należy, a także nie można przyjąć, że obiektywnie zważywszy na okoliczności sprawy powinien był liczyć się z możliwością obowiązku zwrotu.

Pozwana przedłożyła dokumenty dotyczące przeprowadzonej w Urzędzie Gminy w Ł. kontroli gospodarki finansowej (...), która była prowadzona w 2011 r., a zatem już w czasie obowiązywania uchwały z dnia 30.12.2009 r. przez Regionalną Izbę Obrachunkową w K. w trakcie której dokonano kontroli między innymi wydatków z tytułu diet radnych. W protokole kontroli znajdowało się jednoznaczne ustalenie, że dieta wypłacona Przewodniczącemu Rady Gminy w 2010 r. – czyli na podstawie uchwały z dnia 30.12.2009 r. – była wyliczona prawidłowo oraz, że nie stwierdzono naruszenia przepisów art. 25 ust. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26.07.2000 r. w sprawie maksymalnej wysokości diet przysługujących radnemu gminy. Co prawda kontrola dotyczyła diet wypłacanych od stycznia do grudnia 2010 r., jednakże po tym roku nie następowały zmiany i nie były podejmowane inne uchwały przez Radę Gminy, które by dotyczyły ustalania wysokości diet dla Przewodniczącego Radu Gminy i diet dla radnych.

Należy wskazać również i na to, że uchwała Rady Gminy z dnia 30.12.2009 r. była również kontrolowana przez Wojewodę (...). W toku kontroli stwierdzono, że zapis § 1 ust. 6 uchwały jest sprzeczny z przepisami obowiązującego prawa a zapis ten dotyczył rozliczania kosztów podróży służbowych na terenie gminy a nie diet.

Wobec tych okoliczności, a także nie podejmowania przez Radę Gminy w okresie od 30 grudnia 2009 r. do 31 grudnia 2014 r. innych uchwał dotyczących wysokości diet, pozwana pełniąc funkcję Przewodniczącej Rady Gminy, mająca dostęp do powołanych wyżej dokumentów, miała prawo pozostawać w przekonaniu, że wypłacane jej przez Gminę świadczenie było wyliczane prawidłowo i mogła pozostawać w przekonaniu, że świadczenie to się jej należy, w takiej wysokości, w jakiej było ono przekazywane na jej rachunek bankowy. W tych okolicznościach brak również podstaw do przyjęcia, że przy zachowaniu należytej staranności mogła powstać u niej świadomość obowiązku zwrotu.

Taka sytuacja miała miejsce do stycznia 2015 r., kiedy to pozwana została poinformowana przez radcę prawną (...), że wypłacana jej tytułem ryczałtu dieta była wyliczona nieprawidłowo. Z tą chwilą winna była liczyć się z obowiązkiem zwrotu nadpłaty. Pozwana nie kwestionuje tego, że od stycznia 2015 r. należna tytułem diety kwota wynosiła 1.324,00 zł w związku z tym w miesiącu styczniu i lutym jej nadpłata wynosiła 829,00 zł miesięcznie (2.153,00 zł – 1.324,00 zł = 829,00 zł).

Zważywszy na powyższe, zasądzono od pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 1.658,00 zł (829,00 zł x 2) z odsetkami ustawowymi liczonymi od daty doręczenia pozwanej odpisu pozwu tj. od dnia 10.09.2015 r. zgodnie z żądaniem zawartym w pozwie.

W pozostałym zakresie z przyczyn wskazanym powyżej, powództwo podlega oddaleniu.

Zważywszy na rodzaj rozpoznawanej sprawy, a także i to, że obie strony korzystały z profesjonalnych pełnomocników, a żądanie strony powodowej zostało uwzględnione tylko częściowo w niewielkim zakresie, na podstawie art. 100 k.p.c. orzeczono jak w sentencji o kosztach postępowania.

SSR Janina Furczoń